

РЕЦЕНЗІЯ

**на дисертаційну роботу Накалюжної Аліни Олегівни
на тему «Система оцінювання результативності інноваційного
розвитку логістичної діяльності транспортних підприємств»,
поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії
з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки
за спеціальністю 051 Економіка**

Актуальність теми дослідження. Покращення якості життя населення, мінімізація негативного впливу на довкілля, а також вирішення актуальних соціально-економічних проблем є важливими викликами сучасності, які обумовлюють необхідність вдосконалення підходів до інноваційного розвитку. У цьому контексті транспортні підприємства, впроваджуючи політику інноваційного розвитку логістичної діяльності, прагнуть не лише підвищити прибутковість і зміцнити свої конкурентні позиції на ринку, але й забезпечити сталість розвитку, орієнтуючись на довгострокові стратегічні перспективи. Розширюючи можливості своєї логістичної діяльності, вони потребують впровадження ефективної системи оцінки результативності інноваційних процесів, яка є важливою умовою для досягнення позитивного ефекту і сталих інноваційних змін.

Науково обґрунтована система оцінювання результативності інноваційного розвитку логістичної діяльності транспортних підприємств дозволяє не лише аналізувати та порівнювати ключові показники ефективності, але й забезпечує інформаційне підґрунтя для прийняття управлінських рішень. Для більш точного передбачення потенційних викликів така система має враховувати особливості діяльності підприємств та ризики провадження інноваційної діяльності. Урахування ризиків, пов'язаних із реалізацією інноваційних проєктів, сприяє не лише зниженню ймовірності несприятливих наслідків, але й дозволяє створити систему превентивного управління ними.

Також формування комплексної системи оцінювання результативності інноваційного розвитку логістичної діяльності транспортних підприємств є ключовим чинником забезпечення ефективного управління логістичними процесами. Така система повинна враховувати пріоритети сталого розвитку, включаючи екологічні, економічні та соціальні аспекти. Збалансований підхід до оцінювання результативності інновацій дозволяє оптимізувати логістичні процеси, скорочувати витрати, знижувати екологічне навантаження, а також сприяти підвищенню рівня задоволеності споживачів та інших зацікавлених сторін.

Вищезазначене підтверджує актуальність дослідження Накалюжною А.О., присвяченого питанням оцінки результативності інноваційного розвитку логістичної діяльності транспортних підприємств. Представлена дисертаційна робота має не лише теоретичне, але й значне практичне значення, адже її результати спрямовані на вирішення актуальних викликів, з якими стикаються транспортні підприємства в умовах сучасних економічних реалій. Це свідчить про відповідність роботи вимогам сьогодення та її високу прикладну значущість.

Обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій. Сформульовані Накалюжною А.О. основні наукові положення, висновки і рекомендації є достатньо обґрунтованими. У дисертаційній роботі чітко визначено мету та основні завдання. Поставлені завдання є виконаними, а логіка обґрунтування результатів підтверджує достатній рівень підготовки дисертантки. Тему дослідження розглянуто всебічно та докладно. Логічна структура роботи визначається її метою та поставленими завданнями. Обсяг і якість використаних літературних джерел свідчать про актуальність обраної тематики. Проведене дослідження демонструє ґрунтовний аналіз авторкою наукових праць вітчизняних і зарубіжних дослідників, присвячених теоретичним основам оцінювання результативності інноваційного розвитку логістичної діяльності підприємств транспорту. Здобувачка у роботі використала велику кількість методів наукового дослідження, серед яких можна виділити класичні методи (порівняння, аналізу, синтезу, групування, абстрагування, узагальнення, формалізації тощо), методи статистичного, кластерного, кореляційного аналізу, матричний, експертний та сценарний методи. Відповідно рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачкою методологією наукової діяльності слід оцінити, як високий.

Наукові положення викладені чітко та послідовно, зроблені висновки та запропоновані рекомендації базуються на результатах авторського дослідження проблематики. Достовірність отриманих наукових результатів підтверджується публікацією достатньої кількості статей у фахових наукових виданнях України та за кордоном. Матеріали дисертації були представлені, отримали позитивну оцінку та схвалення на науково-практичних конференціях. Усі наведені аргументи дозволяють зробити висновок, що результати, основні наукові положення та висновки дисертаційної роботи, виконаної Накалюжною А.О., є ґрунтовними та достовірними.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Результати, отримані в дисертації, використані при проведенні науково-дослідної роботи Державного університету інфраструктури та технологій на

тему «Економічний розвиток транспортної інфраструктури України» (2019–2024 рр., номер держреєстрації № 0119U101875), особистий внесок автора у зазначеній роботі полягає у визначенні теоретичних засад та особливостей системи оцінювання результативності інноваційного розвитку логістичної діяльності транспортних підприємств, виявленні основних ризиків впровадження інновацій на транспортних підприємствах, а також формуванні методичних засад відбору стратегій впровадження інновацій (акт впровадження: № 877/01-11 від 11.10.2024 р.).

Дисертація виконувалася відповідно до основних положень Законів України Про транспорт (від 10.11.1994 р. № 233/94-ВР), Про інноваційну діяльність (від 13.12.2022 р. № 2849-ІХ), Указу Президента України Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року (30.09.2019 р. № 722/2019), Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року (затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.05.2018 р. № 430-р), Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року (затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10.07.2019 р. № 526-р).

Наукова новизна і практичне значення одержаних результатів. Основні результати наукового дослідження отримані автором особисто і характеризуються науковою новизною, важливими пунктами якої є:

удосконалено:

- комплексний методичний підхід до формування системи оцінювання результативності інноваційного розвитку логістичної діяльності транспортних підприємств, який базується на оцінці ризиків, аналізі результативності інновацій з урахуванням ризиків і перевірці відповідності Цілям сталого розвитку, що забезпечує комплексність формування економічної стратегії;

- інструментарій оцінки ризиків впровадження інновацій у логістичній діяльності, що включає ідентифікацію, систематизацію та оцінку ризиків за групами, дозволяючи врахувати ймовірність їхнього виникнення для підвищення результативності інновацій;

- методичний апарат прийняття рішень щодо вибору економічно обґрунтованих напрямів інноваційного розвитку, який передбачає використання сценарного підходу і урахування можливостей для оптимізації управлінських рішень та забезпечення стійкого зростання навіть в умовах ризиків;

- науково-методичний підхід до оцінювання результативності впровадження інновацій з огляду на сталий розвиток, що використовує

біматричну гру для формалізації стратегій, узгоджуючи економічні інтереси бізнесу з екологічними та соціальними пріоритетами;

дістали подальшого розвитку:

- понятійно-категоріальний апарат, шляхом уточнення змісту поняття «система оцінювання результативності інноваційного розвитку логістичної діяльності транспортного підприємства» як інтегрованої структури, що забезпечує якісне вимірювання запланованих цілей;

- концептуальний підхід до обґрунтування економічної стратегії інноваційного розвитку логістичної діяльності транспортних підприємств, який базується на визначенні пріоритетних напрямків розвитку для ефективного розподілу ресурсів та досягнення довгострокової стійкості.

Сукупність отриманих наукових положень доведено до рівня методичних рекомендацій і прикладного інструментарію, практичне застосування яких сприятиме активізації процесів інноваційного розвитку логістичної діяльності транспортних підприємств.

Результати дисертаційної роботи отримали практичне застосування. Зокрема надані пропозиції використовуються в практичній діяльності суб'єктів господарювання, а саме: ТОВ «УКРАЇНСЬКА ТОРГІВЕЛЬНО-ЛОГІСТИЧНА КОМПАНІЯ» (акт впровадження від 04.06.2024 р.), ТОВ «ДІНАМІК СМАРТ ЛОГІСТІК» (акт впровадження від 04.10.2024 р.), ТОВ «КРИСТАЛ+» (акт впровадження від 26.09.2024 р.).

Також теоретичні та практичні розробки, запропоновані в дисертації, використовуються в навчальному процесі Державного університету інфраструктури та технологій при підготовці фахівців з економіки та маркетингу при викладанні дисциплін «Системний підхід у бізнесі», «Економіка транспорту», «Економіка та організація інноваційної діяльності», «Обґрунтування рішень та оцінювання ризиків», «Планування діяльності транспортних підприємств», «Економіка інноваційно-інвестиційної діяльності», «Економіка сталого розвитку», «Економічні ризики», що підтверджується актом впровадження № 878/01-11 від 11.10.2024 р.

Повнота викладення основних наукових положень, висновків дослідження в опублікованих роботах. Результати наукових досліджень Накалюжної А.О. висвітлено в 14 наукових працях, серед яких: 5 статей у наукових фахових виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз даних, 1 стаття у науковому періодичному виданні інших держав, 1 стаття у науковому виданні, не включеному до переліку наукових фахових видань; 8 тез доповідей на науково-практичних конференціях. Загальний обсяг наукових праць складає 6,04 друк. арк., з них особисто автору належать 5,09 друк. арк.

Матеріали дисертаційного дослідження здобувачки пройшли апробацію на 8 науково-практичних конференціях, 6 з яких є міжнародними.

У роботах, опублікованих у співавторстві, особистий внесок здобувача відображає зараховані за темою дисертації результати досліджень. Наукові результати, отримані в межах дисертаційної роботи, повністю представлені в наукових публікаціях.

Структура та зміст дисертаційної роботи. Дисертація Накалюжної А.О. виконана у традиційному академічному стилі, складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків, додатків, списку використаних джерел та повністю відповідає темі. Загальний обсяг роботи становить 203 сторінки, у т. ч. основний текст займає 152 сторінки. Матеріали дисертації проілюстровано 29 рисунками, 27 таблицями та містять 6 додатків.

За своїм змістом дисертаційна робота Накалюжної А.О. повністю відповідає стандарту вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня за спеціальністю 051 «Економіка» та напрямам досліджень відповідно до освітньо-наукової програми Державного університету інфраструктури та технологій «Економіка».

Логіка дисертаційної роботи підпорядкована встановленій меті та завданням та визначає її структуру. Структура дисертації узгоджується з назвою, метою та завданнями дослідження.

В основному тексті дисертаційної роботи розгляд теоретичних підходів до поняття «інновації» дозволив сформулювати комплексне визначення терміну, яке відображає його актуальність у сучасних умовах розвитку економічної науки та зводиться до розуміння інновацій як створення нової цінності задля задоволення економічних потреб та отримання помітно позитивних результатів діяльності (с. 23–29). Ці підходи дали змогу детально проаналізувати сутність інновацій, їхню роль у розвитку підприємств та суспільства, а також визначити ключові аспекти класифікації інновацій.

Систематизація підходів до визначення поняття «розвиток» дала змогу виокремити ключові аспекти цього терміну, що охоплюють економічні, соціальні, екологічні та технологічні виміри (с. 29–33). А також охарактеризувати інноваційний розвиток як комплексну трансформацію економічної діяльності, яка передбачає перехід на новий, більш ефективний рівень функціонування.

Сформовані інструменти визначення ризиків, що виникають в процесі здійснення інноваційної діяльності внаслідок дії внутрішніх та зовнішніх факторів, таких як ринкові зміни, коливання попиту, технологічні збої або політична нестабільність, дозволяють підприємствам своєчасно їх ідентифікувати та вживати заходів для мінімізації (с. 39–43). Це сприяє

зниженню негативного впливу ризикових ситуацій на економічну ефективність та результативність діяльності.

Змістовний аналіз переваг концепції сталого розвитку допоміг глибше зрозуміти важливість впровадження інновацій, спрямованих на досягнення економічної, соціальної, екологічної та технологічної вигід (с. 53–56). Впровадження інновацій відповідно до принципів сталого розвитку дозволяє не лише забезпечити зростання прибутків, але й поліпшити імідж компанії, підвищити рівень соціальної відповідальності та зменшити негативний екологічний вплив, що є важливим чинником для досягнення довгострокової стійкості.

Дослідження ринку транспортно-логістичних послуг у Європейському Союзі демонструє стійке зростання обсягів транспортної роботи протягом останніх років, особливо в сегменті автомобільних вантажних перевезень (с. 63–69). Одним із ключових факторів цього розвитку є поступова лібералізація ринку, що сприяє зменшенню частки місцевих перевізників у порівнянні з іноземними конкурентами, що вказує на зростання попиту, який місцеві оператори не завжди можуть задовольнити.

Для практичної адаптації інноваційних рішень у логістичну діяльність транспортних підприємств сформована послідовність оцінки інвестиційних ресурсів, яка поєднує класичні методи оцінки (NPV, IRR, PI, тощо) з сучасними підходами, такими як Big Data, автоматизація та врахування ESG-факторів (екологічних, соціальних та управлінських) (с. 106–111).

З огляду на визначені пріоритетні результати реалізації інноваційних проектів, була розроблено рекомендації щодо формування економічної стратегії інноваційного розвитку логістичної діяльності транспортного підприємства. Структуру стратегії пропонується базувати на системному підході до розвитку, що включає результати першого (зменшення використання енергії та зниження викидів завдяки екологічно чистим технологіям, скорочення кількості дорожньо-транспортних пригод) та другого (високий рівень заробітної плати, збільшення обсягів перевезень вантажу, керування та оптимізація загального обсягу перевезень, зменшення витрат на паливо, зменшення загальних витрат шляхом оптимізації структури постачальників та клієнтів) пріоритетів (с. 138).

Надані рекомендації щодо створення програмного забезпечення обробки даних системи оцінки результативності інноваційного розвитку логістичної діяльності транспортного підприємства, що здійснює перевезення вантажів, дозволять автоматизувати процес збору, аналізу та інтерпретації даних, що є ключовим фактором для точного вимірювання прогресу інноваційного розвитку (с. 139–147).

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності.

Дисертаційна робота виконана державною мовою та є самостійно виконаною кваліфікаційною науковою працею. Наукові положення, розробки, висновки та рекомендації, що викладені у дисертації та винесені на захист, отримані особисто здобувачем. Ознайомлення з дисертаційною роботою Накалюжної А.О., її науковими працями дає підстави зазначити, що автор дотримується принципів і норм академічної доброчесності. У дисертаційній роботі мають місце посилання на джерела інформації щодо використаних тверджень, розробок, відомостей, статистичних даних тощо. Посилання подані з дотриманням норм законодавства про авторське право, що дозволяє констатувати відсутність порушень академічної доброчесності у дисертаційній роботі.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи.

Представлені наукові результати дисертації в цілому є важливими та відображають значний внесок у формування системи оцінювання інноваційного розвитку логістичної діяльності транспортних підприємств. Проте, попри визначені переваги, в дисертаційній роботі Накалюжної А.О. є певні недоліки та зауваження, які носять дискусійний характер, зокрема:

1. Мало сенс детальніше розкрити зміст понять економічної ефективності та результативності інноваційного розвитку логістичної діяльності транспортних підприємств.

2. Деякі теоретичні положення недостатньо реалізовані в практичних рекомендаціях. Доцільно було б посилити зв'язок між теоретичними висновками та реальними умовами впровадження.

3. Більш детальне обґрунтування вибору методів оцінювання результативності інноваційного розвитку посилило б роботу. Відсутність детального аналізу альтернативних методичних підходів не дає повного уявлення, чому були обрані саме ці методи.

Між тим, у цілому висловлені зауваження не зменшують теоретичного та практичного значення результатів дисертаційної роботи, до того більшість з них можуть бути враховані в подальшій науковій діяльності авторки. Викладені зауваження не є визначальними і не применшують науковий внесок та практичну значущість результатів та не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

Загальний висновок. Рецензування дисертаційної роботи Накалюжної Аліни Олегівни на тему «Система оцінювання результативності інноваційного розвитку логістичної діяльності транспортних підприємств», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 051 Економіка, а також наукових праць

авторки дозволяє зробити висновок, що дисертація виконана на високому рівні, не порушує принципів академічної доброчесності та є завершеним науковим дослідженням, а також демонструє достатній рівень набуття здобувачем теоретичних знань, вмінь, навичок і компетентностей, передбачених стандартом вищої освіти та освітньо-науковою програмою.

Вважаю, що дисертація Накалюжної Аліни Олегівни на тему «Система оцінювання результативності інноваційного розвитку логістичної діяльності транспортних підприємств» є завершеною, самостійною науковою працею, яка повністю відповідає спеціальності 073 Менеджмент та вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії, а саме пунктам 6, 7, 8 і 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою КМУ від 12 січня 2022 р. № 44, а тому її автор, Накалюжна Аліна Олегівна, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка».

Рецензент,

директор ІУТП

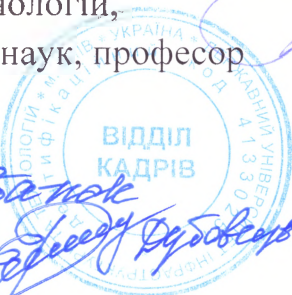
Державного університету

інфраструктури та технологій,

кандидат економічних наук, професор

Марина КОВБАТЮК

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ	
Підпис:	<i>Марина Ковбатюк</i>
Засвідчує:	<i>Н. Іван. Вк</i>

Згідно з доповіддю А.В.